

Pakket brede migratieagenda | Migratiestroom Studie

t.b.v. brede migratieagenda 12 mei 2023 | versie 9 mei 2023

Dit is de propositie van MOCW Dijkgraaf voor de migratiestroom Studie, teneinde migratie zo veel mogelijk gestructureerd te laten verlopen, ongewenste migratiebewegingen zoveel mogelijk te beperken en het draagvlak voor migratie in onze samenleving te behouden en te versterken.

1. Europese inzet

Nederland zet in de EU in op:

1.1 Inzet: gebalanceerde studentenmobiliteit

MOCW zet in Europees verband in op het terugbrengen van de balans in inkomende (115.000 studenten in 2021/22) en uitgaande diplomabiliteit (20.000 in 2021/2022). Enerzijds wordt de inkomende mobiliteit meer geremd en gestuurd (zie nationale maatregelen hierna) en worden maatregelen genomen om de binding van inkomende studenten met ons land te vergroten, zodat de kans groter is dat zij later bijdragen aan de Nederlandse samenleving. Anderzijds wordt ingezet op het weghalen van drempels voor Nederlandse studenten om buitenlandervaring op te doen tijdens hun studie. Voorts is de Europese Commissie bezig met het herzien van het Learning mobility framework (verwacht dit najaar). OCW werkt aan een position paper als reactie op de consultatie voor de herziening (medio mei).

Relatie met: beurzprogramma Buitenlandse Zaken

1.2 Inzet: verkenning naar afspraken met Duitsland/Europese Commissie over studentenmigratie

Duitsland is het belangrijkste herkomstland van internationale studenten in Nederland. Collegejaar 2022/23 zijn er ruim 22.000 Duitse studenten in het Nederlandse hoger onderwijs gestart met een opleiding (nummer 2 is Italië met ruim 7.600 studenten). Naast de maatregelen die MOCW voornemens is te nemen op nationaal niveau (zie hierna), verkennen we graag met Buitenlandse Zaken de mogelijkheden voor nadere (bilaterale) afspraken met Duitsland dan wel de Europese Commissie over de (gevolgen van de) grote instroom van Duitse studenten (bijv over medefinanciering aan faciliteiten dan wel huisvesting voor studenten). Daarbij wordt de jurisprudentie Oostenrijk betrokken. Oostenrijk heeft een uitzondering van de Commissie gekregen om Duitse studenten van geneeskundige opleidingen te weren vanwege het 'verdringen van Oostenrijkse' studenten en de effecten op de medische sector in Oostenrijk. In die casus bleek het maken van bilaterale afspraken niet haalbaar, omdat Duitsland verwees naar Europese regelgeving en heeft de Europese Commissie de uitzondering toegestaan.

Relatie met: diplomatieke relatie Duitsland (en eventueel Italië) via Buitenlandse Zaken

2. Nationale maatregelen, raakvlakken en randvoorwaarden

Deze selectie van maatregelen is de propositie maatregelen van MOCW Dijkgraaf om grip op de migratiestroom Studie te vergroten. Een verdere uitwerking treft u in de onderstaande groslijst (juridische haalbaarheid, implementatietermijn, uitvoerbaarheid, etc.).

2.1 Maatregelen uit kamerbrief Beheersing internationale studentenstromen d.d. 21 april 2023

Maatregel	Effect toename (+) of beperking (-)	Tijdsindicatie	Implementatietermijn	Benodigd
Capaciteitsmaatregelen <ul style="list-style-type: none">Numerus fixus (NF) alleen op Engelstalige trackscapaciteitsfixus voor niet-EER binnen de opleiding of trajectnoodcapaciteitsfixus niet-EER	- - -	MLT	Implementatie wet: sept. 2024 Effect per studiejaar: 2026-2027	Wetswijziging
Taalmaatregelen <ul style="list-style-type: none">meer Nederlandse (of meertalige) opleidingenhet bevorderen van NL uitdrukingsvaardigheden bij internationale studenten	- -	MLT	Implementatie wet: sept. 2024 Effect per studiejaar: 2026-2027	wetswijziging
Bestuursafspraken <ul style="list-style-type: none">Terughoudendheid op werving internationale studentenNadere invulling inzake werving voor tekortsectoren en krimpregio'sInzet op begeleiding naar arbeidsmarktStoppen met voorbereidend jaar voor aankomend internationale studenten zonder vo-diploma;Bestuursstaaf NI of meertaligVerantwoordelijkheid instelling inzake goede voorlichting studentenhuisvesting (overleg met gemeente en alleen gericht bij voldoende huisvesting)	-	KT	Streven is Addendum op Bestuursakkoord hoger onderwijs & wetenschap voor zomer 2023	Bestuursakkoord OCW met VH/UNL
Centrale regievoering indien ontwikkelingen rondom internationalisering het stelsel in gevaar dreigen te brengen nieuwe bevoegdheid om in te kunnen grijpen (ter voorkoming van de ongewenste gevolgen van internationalisering)	-	KT (bestuursafspraken) MLT (wetgeving)	Bestuursafspraken: voor zomer '23 Implementatie wet: sept 2024	Bestuursakkoord OCW met VH/UNL Wetswijziging

Beschrijving en beoogd effect

Voorgaande tabel beschrijft de nationale maatregelen die in de kamerbrief Beheersing internationale studentenstromen zijn opgenomen. Naast de in de tabel genoemde maatregelen wordt in de Toekomstverkenning tevens gekeken naar de toekomstvastheid van de huidige wijze van bekostiging in het hoger onderwijs (o.a. de groeiprikkel die hieruit voortkomt voor de instellingen).

MOCW introduceert hiermee 'knoppen' waarmee de studentenstromen gestuurd en beheerst kunnen worden. De zogenaamde 'instelwaarden' van de knoppen worden later bepaald. Daarvoor is enerzijds de Toekomstverkenning mbo, hoger onderwijs en wetenschap van belang (najaar), en anderzijds de richtinggevende keuzes vanuit het BWO migratie over 'welk land en welke economie we willen zijn' (en hoe we dat vanuit het onderwijs kunnen accommoderen).

Raakvlakken met aanpalende domeinen/randvoorwaarden

- Het kabinet blijft zich inzetten op het vasthouden van internationale studenten na afstuderen (zgn verhogen van de blijfkans). Daarbij richten we ons op studenten met een profiel waarvoor tekorten zijn op de arbeidsmarkt en/of die werkzaam zijn in specifiek geprioriteerde sectoren. Daarbij zal gekeken worden of verblijfsprocedures goed aansluiten bij deze doelstellingen. Hiervoor is samenwerking vanuit het kabinet nodig: samenwerking met SZW (aantrekkelijk werkprofiel), EZK welke sectoren prioritair zijn en JenV (migratie)procedures die dit accommoderen.
- Visie vanuit EZK t.a.v. de economie van de toekomst, zodat gerichte opleiding en werving van internationale studenten in dat kader kan plaatsvinden.
- Gezamenlijk beeld en definitie van tekortsectoren, zodat dit vertaald kan worden naar gerichte werving en opleiding van internationale studenten.
- Afstemming met strategie t.a.v. arbeids-/kennismigratie: gerichte werving internationale studenten en arbeids-/kennismigratie zijn beide strategieën t.b.v. de arbeidsmarkt(tekorten). Beide kennen voor- en nadelen en beperkingen in de beïnvloedbaarheid door de overheid.
- Samenwerking inzake huisvesting: via het Actieplan studentenhuysvesting wordt met BZK gewerkt aan uitbreiding van huisvesting voor studenten.
- Financiering huisvesting internationale studenten: het is op dit moment niet mogelijk om onderwijsmiddelen aan te wenden voor huisvesting van internationale studenten (bijv op campussen). Wellicht ziet het kabinet andere mogelijkheden tot financiering wanneer het ten behoeve van de leefbaarheid van de regio, dan wel vanwege de arbeidsmarkt wenselijk is om op bepaalde opleidingen meer internationale studenten te laten instromen. Zie bijvoorbeeld de grote wens van de Brainport om tot een verdubbeling van het aantal studenten in de techniek in die regio te komen. Die investering is niet binnen de reguliere onderwijsbudgetten te accommoderen.
- Kabinetsreactie 'Elke regio telt' (voor zomer): in de kabinetsreactie tevens de krimp-problematiek van het Nederlandse hoger onderwijs adresseren en daarmee richting geven aan de uitzonderingen voor de hoger onderwijsinstellingen aan de randen van het land om via instroom van internationale studenten hun opleidingsaanbod, arbeidsmarkt en vitaliteit van de regio overeind te kunnen houden.

2.2 Maatregel: Kansrijke asielzoekers in het onderwijs

Indien het in lijn met de initiatiefnota kamerlid Podt¹ mogelijk wordt om onderscheid te maken tussen kansarme en kansrijke asielzoekers, kan OCW bezien hoe deze groep in het onderwijs nader ondersteund kan worden. Denk daarbij aan de mogelijkheid voor de instellingen om het instellingscollegegeld voor deze doelgroep te verlagen ter hoogte van ten minste het wettelijk collegegeld, waarmee invulling gegeven kan worden aan de aangehouden motie Westerveld/Van Meenen². Het aanwijzen en afbakenen van deze doelgroepen ligt op het beleidsterrein van JenV. Daarbij is het van belang om afspraken te maken over de impact (in termen van financiën, onderwijscapaciteiten en uitvoering). Bij de afbakening zou bijvoorbeeld rekening gehouden kunnen worden met de arbeidsmarkttekorten³.

Daarnaast kan met SZW en JenV verkend worden hoe kansrijke asielzoekers met een diploma uit land van herkomst sneller op de Nederlandse arbeidsmarkt ingezet kunnen worden.

¹ [Initiatiefnota van het lid Podt over "Meedoen vanaf dag één" | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

² [Onderwijs aan vreemdelingen | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

³ uit CBS studie blijkt dat na vijf jaar 42% van alle 18- tot 65-jarige statushouders een baan heeft.

Raakvlakken met aanpalende domeinen/randvoorwaarden: asielbeleid JenV –
aanwijzing/afbakening kansrijke – kansarme asielzoekers.